

ЛІТЕРАТУРА

1. Convention Abolishing Legalisation. URL: volume-527-I-7625-English.pdf
2. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII («Засвідчення вірності перекладу»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
3. Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном: затверджена наказом Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 № 113. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-02#Text>
4. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
5. Правила ведення нотаріального діловодства: затверджені наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10#Text>

Дойчик Оксана

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Івано-Франківськ, Україна*

Тучак Надія

*здобувачка другого рівня вищої освіти
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Івано-Франківськ, Україна*

МОВНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНІВ ДЕНА БРАУНА ТА ТАКТИКИ ЇХНЬОГО ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Ідіостиль Дена Брауна характеризується унікальним поєднанням рис гостросюжетного інтелектуального детективу та щільного наукового дискурсу, що створює специфічний когнітивний простір для читача. Тексти автора насичені історичними довідками, архітектурними експозиціями, криптографічними загадками та складними теологічними концептами. Для створення атмосфери академічності та елітарності письменник активно використовує латинізми, вузькоспеціалізовану термінологію та багат шарові культурні коди, які вимагають від читача високого рівня фонових знань. Водночас, з метою підтримання кінематографічної динаміки та емоційної напруги детективного сюжету, Ден Браун свідомо вдається до використання коротких, рубаних і надзвичайно динамічних речень, що імітують швидку зміну кадрів або пульсацію думок головного героя у критичні моменти.

Аналіз українського перекладу роману «Янголи і демони», здійсненого А. Кам'янець, свідчить про віртуозне використання широкого спектра перекладацьких тактик для відтворення багаторівневої стилістики оригіналу.

При роботі з релігійною та науково-технічною термінологією перекладачка часто вдається до макростратегії форенізації, що дозволяє зберегти необхідний рівень інтелектуалізації тексту.

Розглянемо приклади:

‘– Il camerlegno?’ Olivetti scowled. ‘The camerlegno is only a priest here’ [2, с. 71].	– Il camerlegno? – сердито перепитав Оліветті. – Камерарій – простий священик [1, с. 138].
---	--

У цьому фрагменті А. Кам’янець демонструє глибоке розуміння сакральності тексту. Англійське слово «chamberlain» вона перекладає офіційним католицьким терміном «камерарій», уникаючи побутової доместикації (скарбник). Водночас, коли персонажі використовують пряме італійське звертання «camerlegno», перекладачка застосовує тактику транскодування, залишаючи в українському тексті екзотизм «камерленго». Таке подвійне відтворення терміна дозволяє успішно реконструювати елітарний когнітивний простір Ватикану та зберегти історичну достовірність посади.

Не меншої уваги вимагає відтворення наукового дискурсу, зокрема термінології у сфері квантової фізики, яка формує концептуальне ядро роману. Наприклад, пояснюючи принцип дії магнітних контейнерів, Вітторія зазначає:

<i>The canisters are called ‘antimatter traps’ because they literally trap the antimatter in the center of the canister, suspending it at a safe distance from the sides and bottom</i> [2, с. 40].	– Ці контейнери називаються «пастками для антиматерії», бо вони втримують антиматерію в центрі на безпечній відстані від стінок і дна [1, с. 83].
--	---

Авторський неологізм «antimatter traps» відтворено за допомогою тактики калькування. Цей підхід є абсолютно виправданим, оскільки він дозволяє без втрат інтегрувати новий науковий концепт в україномовну картину світу, зберігаючи при цьому семантичну прозорість і метафоричність слова «пастка».

Для глибшої передачі авторського світобачення при описі локацій часто використовується тактика модуляції та генералізації, яка дозволяє змінити перспективу висловлювання, зберігаючи при цьому цілісність художнього образу. Так, наближення до Скляного собору ЦЕРНу в оригіналі описується фразою:

<i>Looming before them was a rectangular, ultramodern structure of glass and steel</i> [2, с. 11].	Попереду з’явилась ультрасучасна прямокутна будівля зі сталі й скла [1, с. 28].
--	---

Англійське дієприкметникове означення «looming» несе в собі сильну емоційну конотацію чогось грізного, такого, що нависає чи становить загрозу. Перекладачка застосовує тактику генералізації, замінюючи експресивне дієслово на нейтральне «з'явилась». У такий спосіб фокус уваги реципієнта зміщується з емоційного сприйняття на візуальну констатацію факту. Це дозволяє зберегти стерильну, холодну атмосферу наукового центру ЦЕРН.

Водночас, для відтворення фрагментарного синтаксису автора, який забезпечує темпоритм інтелектуального трилера, А. Кам'янець докладає зусиль, щоб зберегти парцеляцію навіть там, де українська мова тяжіє до складнопідрядних конструкцій. Синтаксис Дена Брауна функціонує як інструмент психологічного впливу: короткі речення імітують прискорене серцебиття та шок героїв. Сцена виявлення викраденого ока Леонардо Ветри в оригіналі передає цей стан через ланцюжок коротких фраз:

<i>It took only an instant. Then, with a reeling horror, she knew. Staring up at her from the floor, discarded like a piece of trash, was an eyeball</i> [2, с. 47].	<i>Потрібна була тільки мить. І тоді, охоплена жахом, вона збагнула. З підлоги, викинуте, як непотріб, на неї дивилося око</i> [1, с. 94].
--	--

Український варіант бездоганно відтворює цю динаміку. Перекладачка застосовує тактику синтаксичного уподібнення, повністю зберігаючи структуру коротких, уривчастих фраз оригіналу. Відокремлення обставинних конструкцій («викинуте, як непотріб») та збереження інверсії у фінальному реченні («на неї дивилося око» замість прямого порядку слів) дозволяє максимально точно передати когнітивний сценарій раптового усвідомлення жаху. Таке збереження «телеграфного стилю» автора гарантує, що український читач переживе той самий емоційний саспенс та кінематографічну напругу сцени, які були закладені в англomовному тексті.

Отже, збереження специфічного авторського когнітивного стилю під час міжмовного перенесення вимагає від перекладача застосування комплексних трансформацій, які б забезпечили не лише точну передачу фактологічної інформації, але й адекватний прагматичний вплив на цільову аудиторію.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Браун, Д. Янголи і демони (переклад А. Кам'янець). «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. 512 с.
2. Brown, D. Angels & demons. Pocket Books, 2000. 288 p.